

БЪЛГАРСКА АГЕНЦИЯ ПО БЕЗОПАСНОСТ НА ХРАНИТЕ ЦЕНТЪР ЗА ОЦЕНКА НА РИСКА

✉ Гр. София, 1606, бул. "Пенчо Славейков" № 15А
☎ +359 (0) 2 915 98 20, 📠 +359 (0) 2 954 95 93, www.babh.government.bg

Анализ на данните, получени от системата за бързо предупреждение за храни и фуражи (RASFF) за месец септември 2016 г.

Система за бързо предупреждение за храни и фуражи (Приложение 1).

Общият брой нотификации за месец септември 2016 г. е **210**. Сигналите в категория храни са най-много – **183**, за фуражите – **20**, а за материалите в контакт с храни – **7** (фиг.1).

Фиг. 1 Анализ на нотификациите по отношение на разпределението по групи: храни, фуражи и материали

Предупредителни нотификации – 70, които се разпределят в следните категории:

Диетични храни, хранителни добавки и обогатени храни – 9 нотификации: **наличие на неразрешените субстанции силденафил и силденафилов тионов аналог** в хранителна добавка от Китай и от Латвия; **полициклични ароматни въглеводороди** в хранителна добавка със спорулина (вид водорасли) от Франция; **шигатоксин продуцираща *Escherichia coli*** в растителни таблетки от ечемик от Германия; **наличие на неразрешените субстанции синефрин и фенетиламинов дериват** в хранителна добавка от Португалия; хранителна добавка от САЩ, **която съдържа неразрешените субстанции синефрин и кофеин**; **наличие на неразрешената субстанция силденафил** в хранителна добавка от Обединеното кралство; **наличие на неразрешените субстанции силденафил, силденафил тионов аналог и диметилсилденафил** в хранителна добавка от Италия и **наличие на неразрешената субстанция сибутрамин** в хранителна добавка за отслабване от Турция.

Месо и месни продукти (различни от птиче месо) – 9 нотификации: ***Listeria monocytogenes*** в охладени пакетирани във вакуум свински шишчета от Италия и в охладена пушена шунка от Германия; **ентеропатогенни *Escherichia coli*** в замразена телешка кайма от Ирландия и в пушени колбаси от Литва; **недекларирана соя** в замразени месни заготовки на шиш, и направени от

телешко, говеждо и пуешко месо също от Германия; *Salmonella typhimurium* монофазна в пълнеж за сурови колбаси от Италия; **високи нива над допустимите стойности на сулфадиметоксин** в сушени колбаси от диво прасе от Италия; **олово** в замразено свинско месо от Холандия и *Salmonella* в салам от Италия.

Плодове и зеленчуци – 8 нотификации: диметоат и наличие на неразрешената субстанция профенофос в Етиопски патладжани (*Solanum aethiopicum*) от Уганда (2); **наличие на неразрешения оцветител Родамин В** в Маринована ряпа от Ливан; **хлорпирифос** в ябълки от Полша; **чужди тела (твърди парчета лепило)** в сушен нахут от Турция; **диметоат** в Етиопски патладжани (*Solanum aethiopicum*) от Уганда и **недеклариран сулфит** в череши с гроздов сок от Германия.

Зърнени и тестени изделия – 7 нотификации: **охратоксин А** в брашно от елда от Холандия и в ръжено брашно от Германия; **недекларирани лешници** в портокалови и шоколадови сладки от Обединеното кралство; **наличие на яйца** в пълнозърнести тестени изделия от лимец от Австрия; **метални фрагменти** в различни тестени изделия от Италия; **атропин и скополамин** в брашно от просо от Унгария и **пластмасови фрагменти (между 1 и 1,5 см)** в сладкиши от Франция.

Риба и рибни продукти – 5 нотификации: **живак** в риба меч от Испания (3) и в синя акула (*Prionace glauca*) също от Испания и *Listeria monocytogenes* в охладена, пакетирана във вакуум пушена съомга от Литва.

Ядки, продукти от ядки и семена – 5 нотификации: **афлатоксини** във фъстъци от Египет и в шамфъстък от Словакия; **високи нива на цианид** в микс от ядки и стафиди от Австрия; *Salmonella* в пюре от кашу от Франция и **недекларирани фъстъци** в кашу от Германия.

Птиче месо и продукти от птиче месо – 5 нотификации: *Salmonella* в охладена пуешка кайма от Литва и в замразени пуешки крилца от Полша; *Salmonella enteritidis* в замразени пилешки филета също от Полша; **чуждо тяло (гумено уплътнение)** в пилешки бургери от Полша; *Salmonella typhimurium* в охладени пуешки шийки от Франция.

Готови ястия и закуски – 4 нотификации: *Listeria monocytogenes* в охладена салата с хайвер от шаран от Румъния и в охладена киноа със зеленчуци от Белгия; **риск от наранявания, вследствие на консумацията** на замразени крокети от Холандия и **чужди тела (гумени парчета)** в сайур (вид зеленчуково ястие от Индонезия) със зелен боб също от Холандия.

Двучерупчести мекотели и продукти от тях – 2 нотификации: **Diarrhoeic Shellfish Poisoning (DSP) toxins – окадайчна киселина** в живи миди от Словения и **хранителен взрив със съмнение, че е предизвикан от замразени миди** от Ирландия.

Материали в контакт с храни – 2 нотификации: **миграция на кадмий и кобалт** от керамичен комплект съдове от Китай и **миграция на първични ароматни амини** от лъжица за спагети също от Китай.

Мляко и млечни продукти – 2 нотификации: *Salmonella typhimurium* в сирене камембер от Австрия и **шигатоксин продуцираща Escherichia coli** в сирене от сурово мляко от Франция.

Храни за домашни любимци – 2 нотификации: *Salmonella infantis* в сушени свински уши от Швеция и **недекларирана пшеница** в храна за домашни любимци свободна от пшеница от Чехия.

Супи, сосове и подправки – 2 нотификации: **метални фрагменти** в доматиена супа с ориз от Германия и **стъклени фрагменти** в айвар (вид лютеница) от Турция.

Какао, какаови изделия, кафе и чай – 1 нотификация: **наличие на забранената съставка Ephedra** в чай от Пакистан.

Яйца и яйчни продукти – 1 нотификация: *Salmonella* в яйца на прах от Германия.

Мазнини и масла – 1 нотификация: **бензо(а)пирен и полициклични ароматни въглеводороди** в кокосови орехи от Шри Ланка.

Фуражни суровини – 1 нотификация: **афлатоксини** в царевица от Бразилия.

Сладоледи и десерти – 1 нотификация: **парчета пластмаса** в плодов десерт от Германия.

Безалкохолни напитки – 1 нотификация: **съмнение за Clostridium botulinum** в кокосови напитки от Полша.

Други хранителни продукти/смесени – 1 нотификация: **стъклен фрагмент в буркан** съдържащ зеленчуци в олио от Италия.

Вода за човешка консумация – 1 нотификация: *Pseudomonas aeruginosa* в трапезна вода от България.

През месец септември 2016 г. при предупредителните нотификации най-често нотифицираната страна е Германия с 9 нотификации, следвана от Италия със 7 нотификации.

Нотификации за недопуснат внос – 81, които се разпределят в следните категории:

Плодове и зеленчуци – 20 нотификации: хлорпирифос в чушки от Турция (6) и от Египет, в лимони от Турция (4); опит за нелегален внос на сушен боб от Нигерия (2) и на кориандър от Виетнам; пиримфос-метил и ламбда-цихалотрин в боб от Бразилия; наличие на неразрешената субстанция ацефат в снежен грах (*Pisum sativum* var. *saccharatum*) от Кения; *Salmonella* в листа бетел от Индия; недеklarиран сулфит в стафиди от Узбекистан; живи насекоми в сушени плодове също от Узбекистан и опит за нелегален внос и липса на здравен сертификат на семена от диня от Нигерия.

Ядки, продукти от ядки и семена – 19 нотификации: афлатоксини във фъстъци от САЩ (6), от Китай (3), от Боливия, от Мадагаскар, в шамфъстък от Турция и Иран; мъртви и живи насекоми във фъстъци от САЩ (2) и от Китай; опит за нелегален внос и липса на здравен сертификат на семки от пъпеши от Нигерия; подозрение за опит за нелегален внос на различни ядки от Турция и липса на здравен сертификат на фъстъци от Китай.

Билки и подправки – 12 нотификации: афлатоксини в чили от Индия (6), в микс от подправки от Пакистан (2) и в червен пипер от Перу; липса на здравен сертификат на микс от подправки от Индия (2) и *Salmonella* в чили от Индия.

Риба и рибни продукти – 5 нотификации: влошен температурен контрол на замразени сардини (*Sardina pilchardus*) от Мароко, на охладена риба барамунди (*Lates calcarifer*) от Саудитска Арабия и на замразена Тихоокеанска съомга (*Oncorhynchus nerka*) от САЩ; влошени органолептични характеристики на замразени филета от корвина (*Argyrosomus regius*) от Мавритания, негодни за човешка консумация; опит за нелегален внос на миди в сос от Тайланд.

Материали в контакт с храни – 5 нотификации: миграция на хром и манган от шпатули от Китай; миграция на манган от стоманени тенджери от Китай; миграция на формалдехид от комплект чинии от Китай; миграция на меламин от пластмасови чинии от Китай и липса на декларация за съответствие на меламинови купички и табли за суши също от Китай.

Храни за домашни любимци – 4 нотификации: високи нива на *Enterobacteriaceae* в храни за домашни любимци от Китай (2); *Salmonella Newport* в кучешки играчки за дъвчене от Индия и *Salmonella anatum* във храна от Индия.

Зърнени и тестени изделия – 3 нотификации: липса на здравен сертификат на червен ориз от Китай; охратоксин А в ориз басмати от Индия и наличие на неразрешената нова хранителна съставка *Euryale ferox* в пшеница от Китай.

Главноноги и продукти от тях – 2 нотификации: кадмий в замразен октопод от Виетнам и в замразена сепия от Нова Зеландия.

Ракообразни и продукти от тях – 2 нотификации: *Vibrio cholerae* в скариди в суши от Виетнам и неправилен здравен сертификат на замразени скариди от Бангладеш.

Хранителни добавки и ароматизанти – 2 нотификации: високо бактериално число в карагенан на прах от Филипините (2).

Двучерупчести мекотели и продукти от тях – 1 нотификация: влошен температурен контрол на замразени миди от Нова Зеландия.

Сладкарски изделия – 1 нотификация: риск от задушаване в резултат на консумацията и неразрешено влагане на Е 425 – коняк в желиран сладкиш от Хонг Конг.

Фуражни суровини – 1 нотификация: афлатоксини в небелени фъстъци от Индия.

Мед и пчелно млечице – 1 нотификация: неауторизиран оператор за пчелен мед от Етиопия с дефектна опаковка (замърсители от отломки от неправилно затворени метални варели).

Други хранителни продукти/смесени – 1 нотификация: липса на здравен сертификат за рибни продукти и двучерупчести мекотели от Тайланд.

Готови ястия и закуски – 1 нотификация: неправилен здравен сертификат за печени фъстъци от Китай.

Супи, сосове и подправки – 1 нотификация: *Bacillus cereus* в соев сос от Китай.

През месец септември 2016 г. при нотификациите за недопуснат внос най-често нотифицираната страна е Китай с 16 нотификации, следвана от Индия с 13 нотификации.

Нотификации за насочване на вниманието – 31, които се разпределят в следните категории:

Риба и рибни продукти – 7 нотификации: *Listeria monocytogenes* в съомга от Полша (3); живак в риба скорпион (*Scorpaena scrofa*) Тунис и в замразени парчета риба меч (*Xiphias gladius*) от Виетнам; бензо(а)пирен и полициклични ароматни въглеводороди в осолена и пушена херинга от Канада и хистамин в риба тон от Испания.

Билки и подправки – 6 нотификации: афлатоксини в подправки от Етиопия (2); *Salmonella* в пресен магданоз и в листа бетел от Малайзия и в листа от Виетнамски кориандър (*Polygonum odoratum*) от Лаос; метомил, протиофос и наличие на неразрешената субстанция карбофуран в пресен кориандър от Тайланд и наличие на неразрешената субстанция карбофуран в босилек също Тайланд.

Плодове и зеленчуци – 5 нотификации: хлорпирифос и наличие на неразрешената субстанция фентоат в кориандър от Виетнам; хранителен взрив, по подозрение, че е бил придизвикан от шигатоксин продуцираща *Escherichia coli* в рукола от Дания; неразрешена генетично модифицирана папая от Тайланд; високи нива на оцветител Е 110 – Сънсет Жълто FCF в захаросани резени ананас също от Тайланд и диметоат в бамя от Бангладеш.

Ракообразни и продукти от тях – 4 нотификации: *Listeria monocytogenes* в скариди от Испания (2); високи нива на сулфит в скариди от Панама и в Норвежки омари (*Nephrops norvegicus*) от Мароко.

Главноноги и продукти от тях – 2 нотификации: високи нива на летлив азот в парчета от гигантска сепия от Испания и кадмий в цели охладени сепии от Индия.

Двучерупчести мекотели и продукти от тях – 1 нотификация: норовирус в живи миди от Испания.

Зърнени и тестени изделия – 1 нотификация: бисквити от Обединеното кралство, заразени с плесени.

Комбинирани фуражи – 1 нотификация: олово в минерален допълващ фураж от Турция.

Фуражни суровини – 1 нотификация: наличие на ДНК от преживни животни в преработен животински протеин от Белгия.

Месо и месни продукти (различни от птиче месо) – 1 нотификация: неразрешено влагане на Е 210 - бензоена киселина и Е 200 – сорбинова киселина в кайма от свинско и телешко месо от Полша.

Ядки, продукти от ядки и семена – 1 нотификация: афлатоксини във фъстъци от Сенегал.

Птиче месо и продукти от птиче месо – 1 нотификация: *Salmonella enteritidis* в замразени кнедли с птиче месо от Латвия.

През месец септември 2016 г. при нотификациите за насочване на вниманието най-често нотифицираната страна е Испания с 5 нотификации, следвана от Полша и Тайланд с по 4 нотификации.

Нотификации за проследяване – 28, които се разпределят в следните категории:

Фуражни суровини – 7 нотификации: *Salmonella* в преработени животински протеини от Полша (3); високи нива на *Enterobacteriaceae* преработени животински протеини от Литва; *Salmonella infantis* в рапично къспе от Полша; диоксини в зелен чай от Германия и високи нива над допустимите стойности на сулфадиметоксин в свински вътрешности (черен дроб, бял дроб и бъбреци) от Италия.

Диетични храни, хранителни добавки и обогатени храни – 6 нотификации: наличие на неразрешената нова хранителна съставка агматинов сулфат в хранителна добавка от САЩ (2);

наличие на неразрешената субстанция аргининов пироглутамат в хранителна добавка и в храна за спортисти от Полша; високи нива на оцветителите Е 102 – тартразин и Е 110 – Сънсет Жълто FCF в хранителна добавка от Чехия; неразрешено пускане на пазара на (корен от мака -*Lepidium meyenii*) и наличие на неразрешената нова хранителна съставка агмантинов сулфат в хранителна добавка от Китай и наличие на неразрешена съставка (алфа липоева киселина) в хранителна добавка от Швеция.

Месо и месни продукти (различни от птиче месо) – 3 нотификации: салицилова киселина в охладено конско месо от Бразилия; конско месо от Холандия, негодно за човешка консумация и охладени ивици бекон също от Холандия с повредена опаковка.

Комбинирани фуражи – 2 нотификации: *Salmonella typhimurium* в комбиниран фураж за птици от Белгия и наличие на ДНК от преживни животни във фураж за риби от Германия.

Риба и рибни продукти – 2 нотификации: опаразитяване с *Anisakis* на Атлантическа скумрия (*Scomber scombrus*) от Франция и неразрешено облъчване на сушена аншоа от Виетнам.

Билки и подправки – 2 нотификации: неправилно етикетирание на универсална подправка от Обединеното кралство и наличие на неразрешената нова храна стевия и на листа от стевия на прах от Испания.

Мляко и млечни продукти – 2 нотификации: йогурт с мед от Германия, заразен с плесени и чуждо тяло (парче пластмаса с дължина 10 см) в моцарела от Германия.

Ракообразни и продукти от тях – 1 нотификация: високи нива над допустимите стойности за доксициклин в замразени скариди от Виетнам.

Безалкохолни напитки – 1 нотификация: неразрешено влагане на оцветителите Е 102 – тартразин и Е 104 – квинолин в енергийна напитка от Тайланд.

Храни за домашни любимци – 1 нотификация: котешка храна от Швеция, негодна за хранене на животни (високи нива на протеин).

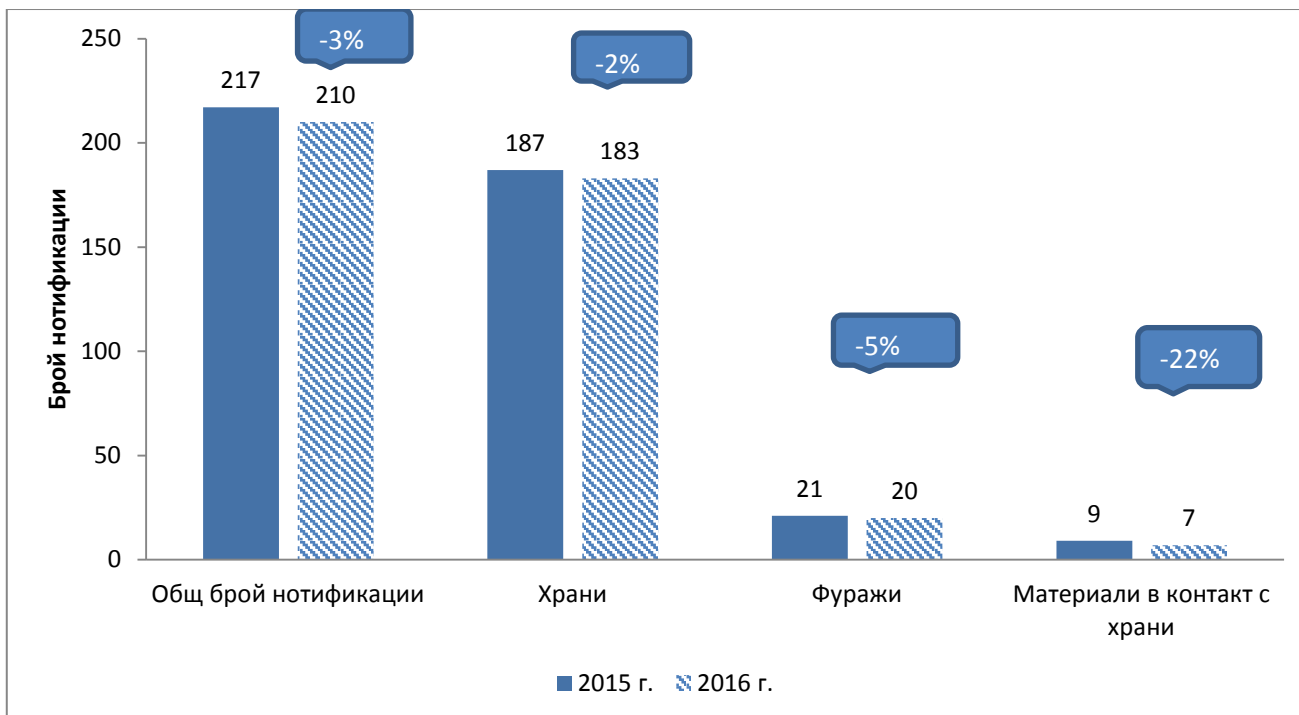
Птиче месо и продукти от птиче месо – 1 нотификация: *Salmonella* в охладени шраусови филета от Южна Африка.

През месец септември 2016 г. при нотификациите за проследяване най-често нотифицираната страна е Полша с 5 нотификации, следвана от Германия с 3 нотификации.

Анализ на тенденциите:

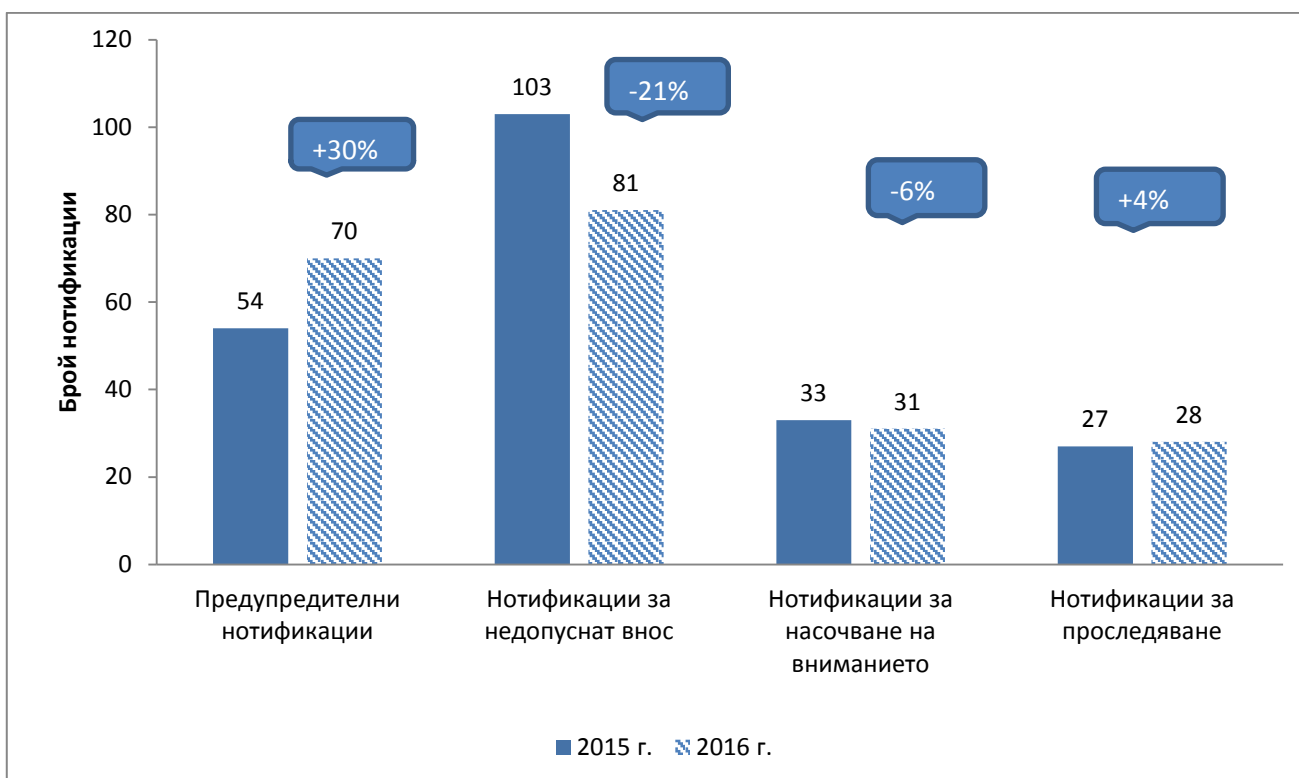
Направена е съпоставка на броя нотификации спрямо същия период през 2015 г.– общо и по групи за м. септември 2015 г. и м. септември 2016 г.

На фиг. 2 са представени общия брой нотификации и брой нотификации по групи продукти – храни, фуражи, материали в контакт с храни. Запазва се тенденцията на най-много нотификации да са докладвани в групата на храните. Понижение се наблюдава при всички нотификации както следва: при общият брой нотификации с 3%, при храните с 2%, при фуражите с 5% и при материалите в контакт с храни с 22%. **Като цяло за месец септември 2016 г. се наблюдава тенденция на понижение на броя на нотификациите в сравнение с месец септември 2015 г.**

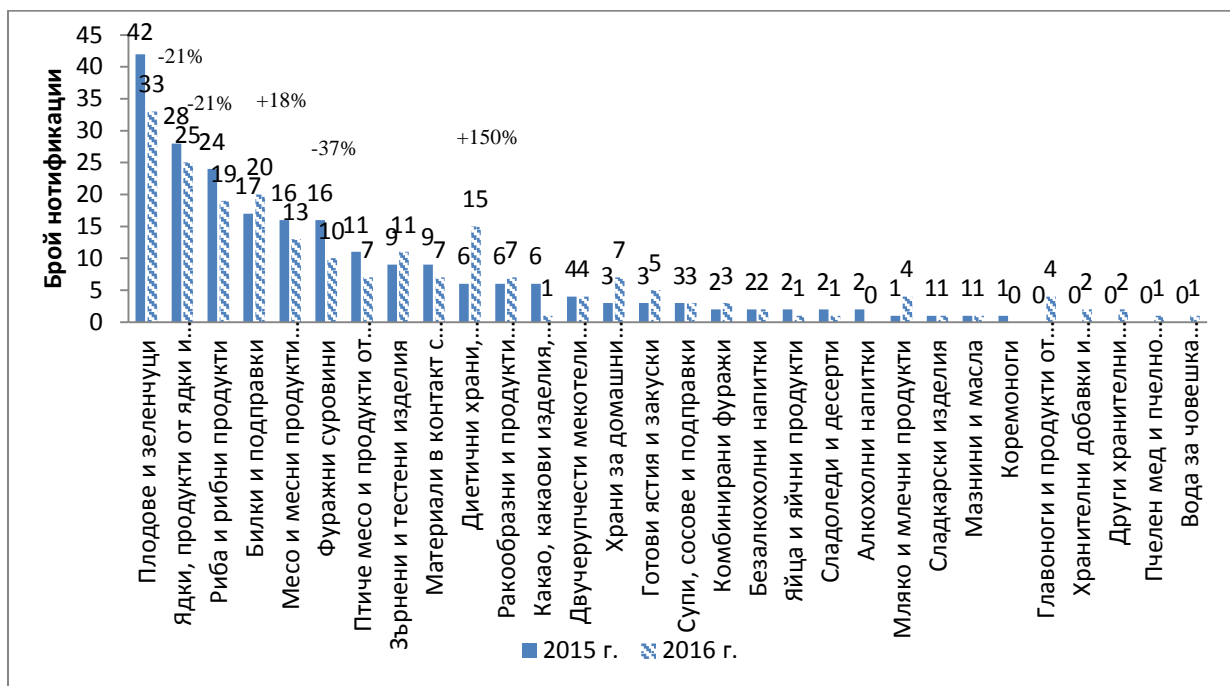
Фиг. 2. Разпределение на общия брой нотификации и броя нотификации за храни, фуражи и материали в контакт с храни за м. септември 2015 г. и м. септември 2016 г.

На фиг. 3 е представено разпределението на нотификациите по вид. Най-висок брой и за двата разглеждани периода са нотификациите за недопуснат внос спрямо останалите видове нотификации. Повишение се наблюдава при предупредителните нотификации с 30% и при нотификациите за проследяване с 4%. Понижение се наблюдава нотификациите за недопуснат внос с 21% и при нотификациите за насочване на вниманието с 6%. **Като цяло за месец септември 2016 г. се наблюдават 2 тенденции: тенденция на повишение при предупредителните нотификации и при нотификациите за проследяване и тенденция на спад при нотификациите за недопуснат внос и при нотификациите за насочване на вниманието.**

Фиг. 3. Разпределение на броя нотификации по вид

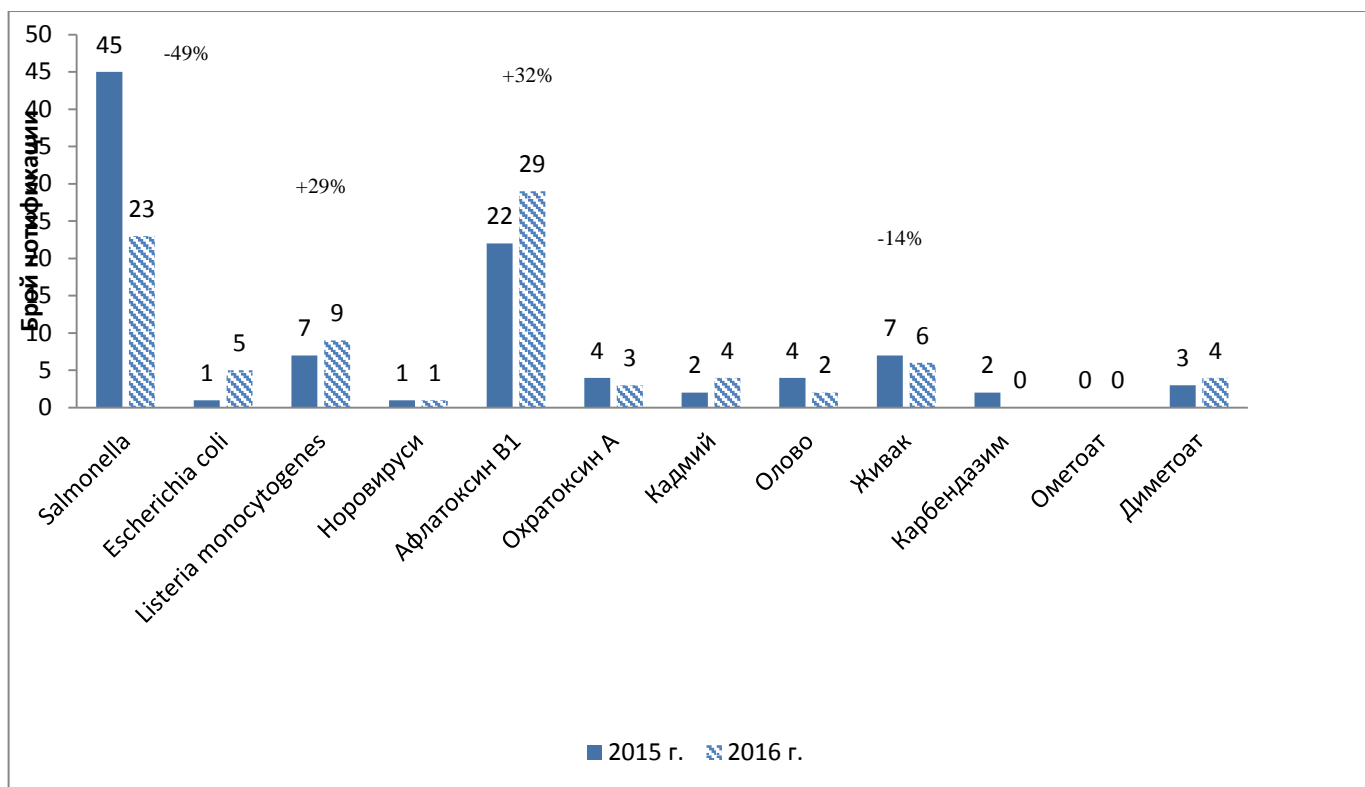
На фиг. 4 са съпоставени данните за месец септември 2015 г. и септември 2016 г. според категориите продукти. През месец септември 2016 г. се наблюдава повишение при следните категории продукти: „Билки и подправки“ с 18% и при „Диетични храни, хранителни добавки и обогатени храни“ със 150%. Понижение се наблюдава при „Плодове и зеленчуци“ с 21%; „Риба и рибни продукти“ също с 21% и „Фуражни суровини“ с 37%.

Фиг. 4 Разпределение на броя нотификации по категории хранителни продукти

От данните след съпоставка за месеците септември 2015 г. и септември 2016 г. може да се направи извод, че има две тенденции. Ясно изразена тенденция на спад при следните категории продукти: плодове и зеленчуци, риба и рибни продукти и при фуражните суровини. Има и по-слабо изразена тенденция на повишение при продуктите: диетични продукти, хранителни добавки и обогатени храни и при билки и подправки.

На фиг. 5 са показани някои от основните причини за нотифициране на храните и фуражите за месец септември 2015 и 2016 г. При патогенните микроорганизми се наблюдава спад при *Salmonella* с 49%, както и повишение при *Listeria monocytogenes* с 29%. При микотоксините се наблюдава повишение особено при афлатоксин В1 с 32%. При тежките метали се наблюдава спад при живака с 14%. При пестицидите се запазват ниски нива.

Фиг. 5 Разпределение на броя нотификации по причини

От обобщените данни за месеците септември 2015 г. и септември 2016 г. може да се направи извод, че се наблюдават две тенденции. Тенденция на понижение при патогенните микроорганизми особено при *Salmonella* както и при живака от тежките метали. Тенденция на повишение се наблюдава при *Listeria monocytogenes* и при афлатоксин В1. Пестицидите запазват ниски нива.

Приложение 1

t

1. Система за бързо предупреждение за храни и фуражи:

Регламент (ЕО) No 178/2002 на Европейския парламент и на Съвета от 28 януари 2002 година за установяване на общите принципи и изисквания на законодателството в областта на храните, за създаване на Европейски орган за безопасност на храните и за определяне на процедури относно безопасността на храните. В случай, че член на мрежата разполага с информация, свързана със съществуването на сериозен пряк или косвен риск за човешкото здраве, произтичащ от храни или фуражи, тази информация незабавно се съобщава по системата за бързо предупреждение за храни и фуражи (RASFF). Информацията незабавно се предава на членовете в мрежата.

2. Правно основание:

Регламент (ЕС) No 16/2011 на Комисията от 10 януари 2011 година за установяване на мерки за прилагане за системата за бързо предупреждение за храни и фуражи.

3. Видове нотификации:

3.1. Предупредителни нотификации – съобщение за сериозен риск, който изисква незабавни действия или рисковият продукт вече е на пазара.

3.2. Нотификация за недопускан внос – касае пратки с храни, фуражи или суровини на които е отказано влизането в Общността поради риск за човешкото здраве, за здравето на животните или за околната среда.

3.3. Нотификации за проследяване – не изискват бърза реакция.

3.4. Нотификации за насочване на вниманието – предоставят интересна за контролните органи информация.

Горепосочената информация ще бъде публикувана на електронната страница на Българския Контактен център на EFSA (http://focalpointbg.com/index.php?option=com_content&view=article&id=59&Itemid=78&lang=bg) към Центъра за оценка на риска по хранителната верига.

Изготвил:

Д-р Бранимир Канакидис – младши експерт в ЦОРХВ